

Een tekort aan leerkrachten heeft ook zijn voordelen

Door Jos van Remundt

Enige tijd geleden was ik aanwezig bij een team-bijeenkomst waarbij een leerkracht van groep zes vertelde dat meisjes door jongens werden lastig gevallen en werden uitgescholden voor hoer omdat zij korte rokjes en strakke kleding droegen. Zij stelde voor om deze problematiek aan de orde te stellen door een ouderavond te organiseren rondom dit thema.

Er viel toen een ongemakkelijke stilte in de docentenkamer. Na enige tijd vroeg een collega-leerkracht van groep acht, wijzend naar de ouders die buiten stonden te praten over allerlei 'schoolse onderwerpen', hoe die daarop zouden reageren. Met het houden van zo'n ouderavond, zo stelde hij, wordt het probleem groter gemaakt dan het is. Voor je het weet praten de ouders de komende weken alleen daar over. Dat zal ten koste gaan van onze goede reputatie. En wat denk je wat dan het gevolg is van dit gedoe? Dat ook de interesse van de plaatselijke krant wordt gewekt. Hun artikelen zullen niet positief van toon zijn en zo krijgen wij een slechte naam, die aan ons blijft kleven. Gevolg: de ouders gaan kijken of ze niet beter hun kinderen op de andere school kunnen plaatsen, zoals die school hier enkele straten achter ons. Veel teamleden beaamden zijn analyse.

En hoeveel kinderen zouden wij dan mislopen: Twintig..! Dus een klas minder. Wie gaat er dan als eerste uit! Even een stilte en toen wees hij zijn vinger naar de jongste binnengekomen leerkracht, die van groep zes en zei: JIJ, voor jou zijn er tien andere leerkrachten die wel aan de reputatie van onze school denken.

Er viel een stilte. Bij haar drong de bittere realiteit door dat ze zich moest aanpassen en inschikken wilde ze haar baan behouden. En zo werd het enthousiasme en idealisme bij deze startende leerkracht vakkundig in de kiem gesmoord.

Dit is al decennia gaande. Veel leerkrachten lopen tegen een muur wanneer ze onderwerpen aan de orde willen stellen die moeilijk bespreekbaar zijn in de klas, met het team en de ouders. Deze problematiek wordt ook uitgewerkt in het DUO Onderwijsonderzoek februari 2017. Volgens dat onderzoek gaat het met name om onderwerpen die te maken hebben met westerse- en niet-westerse normen en waarden. Veel scholen gaan deze problematiek uit de weg.

In het boek van Eefje Pleij 'Juf Met Staarten Krijgt Een Staartje' (2008) wordt helder beschreven dat zij ten gevolge van haar eerdere boek 'Juf Met Staarten (2004) aardig in de problemen is gekomen. Men was niet ingenomen met het feit dat ze in deze uitgave beschrijft dat veel kleuters nog geen Nederlands kennen als ze op school komen, sommige jongens vrouwen respectloos

benaderen, ouders niet betrokken willen zijn bij het onderwijs omdat ze dat niet gewend zijn, meisjes van de ene op de andere dag met een hoofddoek op school komen. In haar tweede boek schrijft ze over de gevolgen van haar eerste boek, namelijk dat ze vaak bedreigd wordt, dat collega's haar laten vallen omdat ze vonden dat ze te ver was gegaan. Het schoolbestuur wist na tien jaar voor elkaar te krijgen de 'juf met staarten' over te plaatsen.

Uit deze verhalen blijkt dat nieuw talent en enthousiasme bij beginnende leerkrachten vaak in de kiem gesmoord wordt. Deze aankomende leerkrachten krijgen niet de kans om vragen te stellen en hen wordt het moeilijk gemaakt om een waardevolle bijdrage te leveren aan hun school.

Het in de kiem smoren van talent en enthousiasme bij de starters leidt tot verlies van eigenheid bij deze leerkrachten en dat heeft gevolgen voor de onderwijskwaliteit op lange termijn. De kwaliteit van onderwijs is afhankelijk van leerkrachten met een eigen ontwikkelde professionele identiteit. Deze professionele identiteit wordt voor een belangrijk deel gevormd onder invloed van de identiteit van de school waar de leerkracht werkt. Landelijke cijfers laten zien dat veel startende leerkrachten snel het onderwijs weer verlaten. Naast een te laag salaris, de hoge werkdruk en onredelijke en veeleisende ouders, is ook een gebrek aan autonomie en weinig ruimte voor eigen inbreng daarvan de oorzaak.

Veel leerkrachten moesten, wanneer ze hun baan wilden behouden zich de afgelopen jaren dus wel inschikken en aanpassen. Eefje Pleij kreeg het op haar school niet gemakkelijk en moest ineens als invalster tien jaar lang op verschillende scholen voor de klas gaan staan. Dit inschikken en aanpassen of rondpompen van lastige leerkrachten kan nu tot het verleden tijd gaan horen. Dat is mogelijk vanwege een groeiend tekort aan leerkrachten. Nu kan een leerkracht, die het onmogelijk wordt gemaakt zijn/haar ervaringen, verleden en waarden en normen bespreekbaar te maken, zeggen: 'voor uw school tien andere scholen die mijn inbreng wel kunnen waarderen'.

Geïnteresseerd? Stuur een mailtje naar:
contact@stichtingechelon.nl

Jos van Remundt is docent levensbeschouwing op de pabo van Saxion in Deventer en werkzaam bij Stichting Echelon. Hij schreef verschillende handboeken over levensbeschouwelijke communicatie en burgerschap in het (basis) onderwijs